

Dvojitý tlak na poľnohospodárske komodity

17.8.2026 - Adam Záhorský | IAD Investments, správ.spol.

Keď sa povie Hormúzsky prieliv, väčšina investorov si okamžite predstaví ropu a plyn. Hoci tieto komodity zostávajú pre región kľúčové, Irán zohráva významnú úlohu aj na inom strategickom trhu, konkrétne s chemickými hnojivami. Krajina patrí medzi najväčších svetových exportérov močoviny, bez ktorej sa moderné poľnohospodárstvo nezaobíde. Stabilita dodávok z Iránu tak neovplyvňuje len energetickú bezpečnosť, ale aj globálnu produkciu potravín a vývoj cien poľnohospodárskych komodít.

Pri marcovom uzatvorení prielivu trhy okamžite zráтали riziko. Cena ropy prudko vzrástla na viacročné maximá, keďže investori začali do cien započítavať vyššie geopolitické riziko aj rast nákladov na poistenie prepravy. V tom istom čase však kríza zasiahla aj trh s hnojivami. V Perzskom zálive uviazlo pri uzavretí prielivu približne 800-tisíc až milión ton hnojív, prevažne močoviny. Jej cena sa pritom v priebehu niekoľkých týždňov takmer zdvojnásobila. Močovina je najrozšírenejším dusíkatým hnojivom na svete a kľúčovým zdrojom dusíka pre poľnohospodársku výrobu. Ceny sa však v priebehu niekoľkých mesiacov vrátili bližšie k úrovniam pred krízy, keďže sa obnovili čínske exporty a ochabol dopyt po prudkom raste cien. Vyzeralo to ako uzavretá kapitola.

V skutočnosti sa problém len presunul, a to ku síre. Tá vzniká prevažne ako vedľajší produkt pri odstraňovaní sírnych zlúčenín z ropy a zemného plynu, preto jej ponuka úzko závisí od aktivity rafinérií a plynárenského sektora. Práve krajiny Perzského zálivu patria medzi najväčších svetových exportérov tejto suroviny a významná časť jej dodávok smeruje na svetové trhy rovnakými námornými trasami ako ropa či LNG. Keď sa preprava v regióne narušila, v ohrození sa ocitla významná časť globálneho obchodu so sírou. Na rozdiel od močoviny však nemožno výpadok jednoducho nahradiť presmerovaním výroby. Zvýšenie produkcie síry si totiž vo väčšine prípadov vyžaduje vyššie objemy spracovanej ropy alebo zemného plynu, čo je proces, ktorý sa nedá zo dňa na deň navýšiť.

Podľa benchmarkových trhových cien vzrástla cena síry za posledných dvanásť mesiacov o viac než 260 percent, čím sa tlak na výrobcov hnojív ešte zvýšil. Dopady sú už viditeľné aj vo výsledkoch firiem. Napríklad americká spoločnosť Mosaic vykázala štvrtročnú stratu vo výške až 258 miliónov dolárov, pričom obmedzila prevádzku dvoch závodov a znížila svoj výhľad na celý rok. Situáciu v Európe navyše komplikujú vysoké ceny zemného plynu, ktoré predražujú výrobu amoniaku aj dusíkatých hnojív.

Podobný príbeh si môžu investori pamätať zo začiatku vojny na Ukrajine. Výpadok dodávok hnojív z Ruska a Bieloruska vtedy vystrelil ceny nahor a z výrobcov ako CF Industries urobil jedných z najväčších víťazov komoditného chaosu. Dnes sa situácia čiastočne opakuje. Akcie CF Industries od začiatku roka vzrástli o viac než 50 %. Spoločnosť, ktorá patrí medzi najväčších svetových producentov dusíkatých hnojív, odhadla, že konflikt s Iránom vyradil z obchodovaného objemu na Blízkom východe 4 až 4,5 milióna ton močoviny. Vo svojich výsledkoch zároveň otvorene poukazuje na prínos napätého trhu s dusíkatými hnojivami, ktorý konflikt ešte viac sprísnil.

Samotný rast cien hnojív by ešte nemusel predstavovať zásadný problém. Vyššie náklady sa totiž zvyčajne prenesú ďalej do dodávateľského reťazca a nakoniec aj do cien potravín. Riziko sa však výrazne zvyšuje vo chvíli, keď sa k napätej situácii na trhu s hnojivami pridáva počasie. Klimatický jav El Niño smeruje podľa meteorológov k jednej z najsilnejších epizód za posledné desaťročia. Bank of America upozorňuje, že najväčšie riziko predstavujú kukurica a obilniny. El Niño totiž zasahuje

juhoamerický pestovateľský cyklus v čase sejby, pričom Brazília patrí medzi najväčších exportérov kukurice na svete. Podľa analytikov by mohlo znížiť brazílsku produkciu približne o 10 % a spolu s napätím na trhu s hnojivami výrazne stlačiť globálne zásoby obilnín.

Ani tým sa však zoznam rizík nekončí. Brazílska kávová asociácia varuje, že El Niño by mohlo znížiť budúcoročnú produkciu kávy o 15 až 20 %. Napriek tomu sú futures na kávu od začiatku roka nižšie. Trh zrejme počíta s tým, že riziko vykompenzujú vyššie zásoby a rekordná úroda. Istým tlmičom môžu byť Spojené štáty. Vďaka lacnejšiemu plynu podporujú výrobu hnojív a El Niño ich poľnohospodárstvo historicky zasahuje menej než Austráliu či Južnú Ameriku. Produkcia kukurice a sóje tak môže čiastočne stabilizovať globálnu ponuku.

Trhy počas krízy sledujú predovšetkým ropu a plyn. Skutočná stopa konfliktu v Iráne však možno povedie cez síru, fosfáty a hnojivá, teda vstupy rozhodujúce o budúcoročnej úrode. Ak sa ich nedostatok stretne so silným El Niňom, najväčším príbehom roka 2027 nemusia byť energie, ale poľnohospodárske komodity.

Adam Záhorský

<https://iad.sk/investujte-na-fin-trhoch/dvojity-tlak-na-polnohospodarske-komodity>